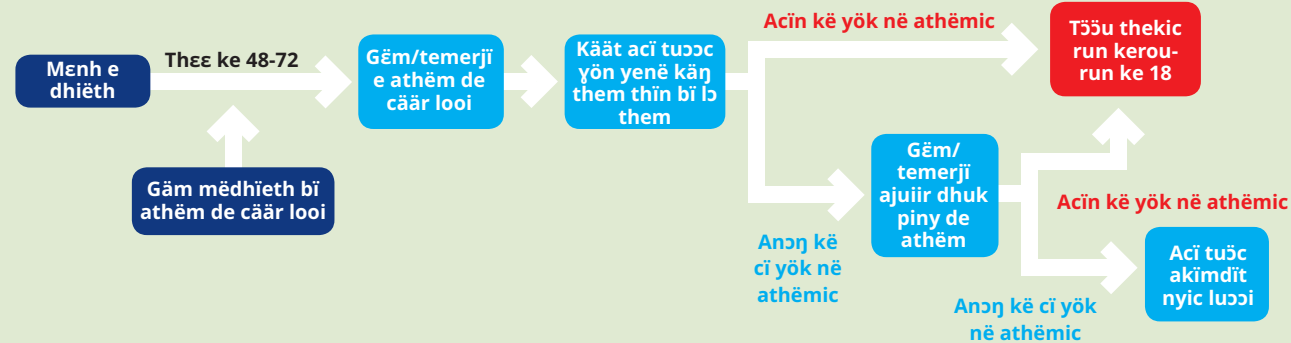

KÄ JUËC KÖK WËT ATHËM DE CÄÄR

AJUËER LON ATHËM DE CÄÄR DIK

Cäär acie gäau ku acin këreec tuöl thïn. Nê wët yenê tuöm cök nê yuith yen të thiin koor nê dëlic dhiöm, käm cath ke tueny aa lëu bikê l thïn. Gëm ka termerji ye riem jrt abi yecin ruök kiith ku coth cök [de meth] të njoote athëm këcê looi. Alëu ba wic ba meth cök thuët nê kaam looië athëm wët benê tuöm meth cök t̄ ke beth guöp emäath.

tË yenê athëm de cÄÄr riem luoi thïn

YENÖ YENË CÄÄR CINIC KË NYOOTH?

Athëm cin kë nyooth e men ke menhdu akëcê yök ke nönj tönj de ka wic bi keek yök nê yeguöp. Nê yän kök cie juëc, kë nyooth kë ci yök ye cie yic alëu bi tuöl të t̄ meth ke athëm de cÄÄr lócök ku bi ka nyooth tuaany nyooth tönj de tueny nê kaam dët bi bën. E kenê e tuöl nê kë cit tök nê 100,000 athëm yiic.

YENÖ YENË KË NYOOTH KË TÖ?

Athëm de cÄÄr nyooth tuaany acii ye lueel men ke menhdu anöj ye tuaany ci nyuöc thê. Athëm de cÄÄr menh piac dhiëeth e mith nyuöc thê e kek 't̄ ke lëu bi kërac yök'. Athëm dët bi bëer looi aye wic bi kë ci yök nyuöc thê. Mith nönj kë nyooth tuaany ci yök aa nönj kë juëc kök bi keek lööm. Na nyooth kë kök ci keek bëer lööm tuaany eya, ke menhdu abi tuöc enöj akimdit nyic luöci.

ATHËM DE DÏ EN EI

Athëm de cÄÄr riem de menh piac dhiëth anöjic kä ke athëm ye looi nê wal ku acie athëm de Dii En Ei (DNA). Dët eya, kë cit tök nê buotic de mith ci keek them nê wal ci keek liäp abikê nyuöc thê ke kek lëu bi thithtik paiborothith ka kë ye cöl pëti athit yökthideicion keek döm, ku ye këne acii tuöl enöj athëm de Dii En Ei. Athëm ke Dii En Ei aa ye keek looinê tök de kä ke athëm.

ATHËM DE CÄÄR CÏ CUOT CIËËN

Na cii wic bi menhdu caar guöp and berê yinhom l waar nê kaam dët, ke yi jam we ke akim de paandu. Abi akimdu juiir bi menhdu bi yiëk athëm wic keek.

WËL JUËC KÖK KE LËK

Ba wël juëc kök ke lëk yök nê wët Ajuieer CÄÄr Menh Piac Dhiëth nê Niiu Thawuth Welith (NSW) nem ajuieer wëbthait ku daaië nê bëdiyo t̄

<https://www.schn.health.nsw.gov.au/find-a-service/laboratory-services/newborn-screening>

Ka wëbthait de Ajuieer Akim Mith de Thitni, <https://www.schn.health.nsw.gov.au/>

lç (tê cï göt) 'Find a service', ku lbr të (cï göt) 'NSW Newborn Screening Program'.

AJUËER CÄÄR RIEM DE MENH PIAC DHIËETH

wunuan: Locked bag 4001, Wentworthville, NSW 2145
Tel: 61-2-98453659

Yimeil: NSW-newbornscreening@health.nsw.gov.au

WËT BÏ DHIIL DÖT Muk ye wët kân nê pëi kediäk ke cenê menhdu dhiëeth thïn. Yin lëu bi yiin thiëc bi athëm bi athëm bëer dhuök piny ka akimdu ka gëm alëu bi wic bi kë nyooth athëm ke menhu bi bëer tijn wët bi kök thiëcke deet yiic.

THIËC DËT- AWEREK KE ATHËM DE CÄÄR DE RIEM MENH PIAC DHIËTH

të enöj poom ku awareekthii nê dhöl yenê kân thiëc ku yök.

E yëthê ayeer nê:

73 Miller Street, North Sydney, NSW 2060
Locked Mail Bag 961, North Sydney 2059
Tel: 61-2-9391 9000

www.health.nsw.gov.au

SHPN 180304 April 2018

ATHËM DE CÄÄR RIEM MENH PIAC DHIËETH

ATHËM BÏMENHDUÏN E PIAC DHIËETH GËL

YÖK TUAANY KE NJOOT KE KËC CEN APIATH ENÖJ PÏIR PIATH KU RIAL DE MENHDU

Dinka

YENÖ YE ATHÈM CÄÄR GUÖP PIATH

Lon Athèm de Cäär Riem de Menh Piac Dhiëeth acinic wëu ye keek cuat piny thïn aye luŕi menh e piac dhiëeth ebën tō nē Niiu Thawuth Welith ku ACT (rcñjīt tō thōny akuma de baai ebën thïn). Ye athèm de riem kån e bī tīj men ke menhdu tō ke ncj guöp kã ke tuaany.

Na këcë menhdu caar guöp ŷon dhiëëthë ye cit men yenë ye wïc bī dhiil caar, meth alëu bī tō ke ka nyooth tuaany nē kaam bī kek tuŕl. Ku na cak ya men benë meth yiëk ka bī tuaany nyaai, dīt ben dīt alëu bī tō ke cī riääk. Ka kōk ke tueny ye keek caar bī keek yök aa lëu bikë näk tē cenë keek gōŕu bī keek nyaai. **Athèm de cäär ye dac looi ku bī tuaany yök e bī lon benë tuaany nyaai gwc tē cïn gäüu.**

Kaam yenë athèm de Cäär Looi

Tē tō menhduŕn e piac dhiëëth ke nīn rou ka nīn diäk (nē kaam cen thee ke 48 ku 72 thöl), menhdu abī luŕi athèm. Gëm ka temerjī abī cōk de menhdu toom nē wuin thiin thoi (yuin loi thok peei) ku abī rim lik cōk duet nē awerēj de athèm kōu. Yen awerēj kån, abī tuwoc tē yenë kån caar thïn bī kē tō thïn l deetic.

BA GAM NĒ LON ATHÈM DE CÄÄR

Tē ntot e kē bī caar ke këcë lööm, yīn Ajuieer Kã ke Pial e Guöp de Niiu Thawuth Welith (NSW) yiëk awerēj de gãm ka thaany nyooth ke yīn cī gam bī athèm cäär looi. Biäk yenë gãm looi nē awerēj de athèm cäär atō (tīj tē tō piiny) benë yīin thiëëc ba thaany tē wïc yīn een bī athèm cäär looi.

Gãm nē wët awerēj athèm de cäär

NSW NEWBORN SCREENING PROGRAMME

Consent for Collection and Testing of Sample
I have received and understood the information in the NSW Newborn Screening pamphlet.
I consent to my baby having blood collected and tested Yes [ ] No [ ]

Storage of screening card for greater than 2 years
I consent to the storage of the screening card for longer than 2 years Yes [ ] No [ ]
I understand that blood from screening cards may be used for de-identified health research.
I agree to make my baby's blood sample available for this purpose Yes [ ] No [ ]
Cards without consent will not be used for research

Parents signature: _____

Riip 'E yeen' ka 'Acie yeen':

1. Gãm gam bī menhdu caar.
2. Gãm bī awerēj de cäär muk nē kaam wär run ke rou.
3. Gãm bī awerēj de athèm cäär abenë luui nē kã ke lon yenë wël deet yiic na cī wël ye raan nyuwoth tō thïn nyaai.

Thany etënë

Alëu ba lbc ku lueel ye ke E YEEN tē ncj kē tueej ku ACIE YEEN tē ncj raan kuany yecök tē wïc yīn een.

Na ba lbc cĒE menhdu bī luŕi athèm de cÄÄr

Na lbc bī menhdu cie bī luŕi athèm de cäär, ke yīn bī thiëëc ba poom dēt nyooth een men kuc yīn ku ba thaany. Awerej athèm de cäär menhdu anjot ke bī tuwoc yōn yenë kån caar yiic thïn ke poom nyooth kuc cīn kuc cī thiŕŕjic. **Na luel cĒE menhdu bī luŕi athèm de cäär, ayeku lueel ke yīn bī akīm de paandu ku temerjī de kã ke pial e guöp de menhdu ku paandu nyĕckë men ke menhdu akëcë luŕi athèm de cäär.**

TĒ CENĒ ATHÈM DE CÄÄR THÖK

Na tō kã nyooth athèm de cäär ke cīn kërac thïn, ke yīn cĒi bī cwl.

Na wïc athèm de cäär bī dhuök piny, ke abī gëmdu ka temerjī de kã ke pial e guöp menhdu ka paandu juiir. Anj ka juëc kōk benë ke yīin cwl:

1. yōn yenë kån caar yiic thïn alëu bī tō ke wïc bī riem bī caar bæer lööm
2. na kënë yīin lëk men ke menhdu anjot kē cĒi piath nē yeguöp, athèm kōk abī keek lööm ku bī bæer caar.

Na tē cenë athèm dēt bæer looi nē riem de menhdu njot ke nyooth kē tō nē tuany tōk, ke yīn bī tuwoc akīmdiit nyic lucci.

TÖÖU DE KĒT KE ATHÈM DE CÄÄR

Kĕt ke athèm de cäär aye keek tōŕu tē piath, tē tō ke cī guur thok nē thaa thok ebën. Yök de kĕt cī keek tōŕu aye tiit apeī ku aye lööj ke wilaya keek gël.

Yōn yenë kån caar yiic thïn abī kãt athèm de cäär menhdu muk nē run kerou nē wët lon dik ku cäär yenë cånh cĕth lucci thïn. Tē cenë run kerou l, ke alëu ba thiëëc bī kãt de athèm de cäär menhdu dhuök yīin ka bī riŕŕk na cĒi wïc bī njot ke bī tōŕu. Na nhiaar bī kãt de athèm de cäär tōŕu, ke abī yōn lon kã ye caar yiic thïn muk nē run ke 18. Löj e jam ye run cī meth bĕn ke ye raandĕt e 18 yen ekĕnē na cī menhdu run ke 18 dööt ke kãt aye riŕŕk wët e këc en gam ŷon bī athèm luŕi een.

Yeja Lëu bī KÄÄt de Cäär Tīj

Kãt cäär menhdu alëu bī yök na:

- na wïc bī athèm cī akīm lueel luŕi menhdu
- nē yōn yenë kã athèm caar yiic thïn wët lon dik ku cäär cånh cĕth luŕi thïn
- nē dhöl cī gam cit men e löj mac lon lbcök, lon koc wïc bikë kã ke pial e guöp deet yiic yenë wël lëk nyooth raan nyaai thïn ago menhdu bī tō ke cĒi nyic
- wët cī Yōn de Luk lueel bī dhiil looi
- wët de Korena, (men ye raan ye thon e bō nē dhöl tñj ka näk tñj bī nyic e loi rot yedi ku yeja yen e loi yeen).

ATHÈM DE CÄÄR BĒ KÄ KE TUAANY NYIC

Ajuieer Athèm de Cäär Riem e kē cit mith ke 100,000 caar nē ruŕŕn thok ebën bī kuēt ke tueny ke 25 tñj. Nē kaam thok ebën, kërec tō nē guöpĕc abī keek mat thïn ka bī keek nyaai nē ajuieer athèm de cäärĕc. Ke kã cĒi gōt tō piiny aa yekë tueny ye keek dac yök ku aa juëc:

Piraimari kcnjenital yaipothairdidiim

- Liu de ka tē cie njoŕŕoi tō gëm kōu cĒi lui apiath ka lon de njoŕŕoi e cil pĕen ku riëëk dīt bī meth dīt ka bī nyiny de kån riŕŕk tē këcë yeen yiëk wël bī yeen nyaai.
- Kã cit mith dhiëth ke 40 aa ye keek yök nē ruŕŕn thok ebën e kek ncj ye tuaany kån.
- Nyëide aye looi nē wël ye cwl thaircĕt yŕmon.

Thithtik Paiborothith

- E tuaany cĒi guöp ye luui apiath ye caal ye räl ke wääc nē guöpĕc ebën, ye tueny ril yiic apeī cwl tul ku bī piir cie cwl cath apiath tē këcë yeen yiëk wël bī yeen nyaai.
- Kã cit mith dhiëth ke 30 aa ye keek yök e kek tō ke yeen nē ruŕŕn thok ebën e kek ncj ye tuaany kån.
- Raan ebën ncj thithtik paiborothith atō ke lëu bī pial de guöpde bĕn ke piath tē gwc yen lööm wal ke tuaany njot ke këc guo cĕj.

Penilketnuriya (Pii Kei Yu)

- Guöp atō ke cĒi lëu bī kã yeen kony cwl keek aminou athit penilalaniin guŕŕr ku ye kënë alëu bī nyiny kån riŕŕk apeī tē këcë yeen yiëk wal bī yeen nyaai.
- Kã cit mith ke 10 nē ruŕŕn thok ebën aa ye keek yök e kek ncj ye tuaany kån.
- Lon nyëi de PKU (Pii Kei Yu) e cãm miëth koor e penilalaniin thïn e gwc nē nīn tueej ke 14 agut nīn ke 21 ke piir de methic.

Midyöm Cein Acil KoEi Dĕyaidorojĕneth (MCAD) Dipĕicĕnthi:

- Thuet e guöp bī piaat ebën guŕŕr. Na cĒi yiëk wël bī yeen nyaai, ke alëu bī tō ke ye kërac lëu bī thuwoc cwl bō nē kaam yenë meth naŕ tueny kuŕt ye mith dac dĕm.
- Kã cit mith ke 6-8 mith dhiëth nē ruŕŕn thok ebën aa ye keek yök e kek ncj ye tuaany kån.
- Nyëi de tuaany atō thïn eya bī koc nyin tiit bī meth ya cwl lööm miith ye koc cwl ril.

Kcnjenitwl Aderenal Yaipapalathiya

- E tē cenë lon ye njoŕŕoi tō nē rok nhĕim men ye luui nē guär de miëth cĒikë yŕmoon cwl bō bei ku ye cånh miëth guöp meth riŕŕk, gël tuaany, kony bī awan tō nē guöpĕc ya thŕŕj ku cil meth ke ye nya ka dhök bī ya nyuwoth.
- Ka cit mith ke 6-7 aa ye keek yök e ruŕŕn thok ebën ke kek tuaany.
- Nyëi de tuaany e dhöl cit bī yŕmoon dhuök ciëen ku dhuk ciëen de awai.

Ka kōk wác nē guöp

- Anj kuat tueny ye bĕn nē dhöl ka wääc nē guöpĕc lëu bikë mith dĕm. Kã cit 20 nē buctic aa ye keek yök nē ruŕŕn thok ebën nē Ajuieer Athèm de Cäär Menh Dhiëth de Niiu Thawuth Welith (NSW).

